

Durmuş dowam edýär bugdaýa görä... / goşgular

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler, Türkmen dili
написано kitapcy | 23 января, 2025

Durmuş dowam edýär bugdaýa görä... / goşgular **DURMUŞ DOWAM EDÝÄR BUGDAYA GÖRÄ...**

HOŞ SÖZ AÝDASYM GELÝÄR

Goja ýetmejek ýaza,
Hoş söz aýdasym gelýär.
Çökder aldanan gyza,
Hoş söz aýdasym gelýär.

Öý-öwzarsyz güjüge,
Çüýräp baryan güjüme,
Dilden galan bir güñe,
Hoş söz aýdasym gelýär.

Diýmen oña küýli sen,
Döwene suw küýzesin,
Ýagşy sözi küýsedim,
Hoş söz aýdasym gelýär.

Zürýat zaryn çekene,
Öňümden her çykana,
Görüp, kese bakana,
Hoş söz aýdasym gelýär.

Bagbyn diýip haýdana,
Orta ýoldan gaýdana,
Ajy sözün aýdana,
Hoş söz aýdasym gelýär.

Jübi-kisesi boşा,
Kellesiz kakabaşa,
Özünden göwni hoşा,

Hoş söz aýdasym gelýär.

* * *

Men ýazyp bilemok bolsa ümsümlik,
Ol bitarap bolýar, belli däl kimlik.
Gara gara garga gelip gonmasa,
Gyş hakda çyn sözi ýazyp bolmaz-a,
Günüň kirpiginde bolmasa bulut,
Ýagyşlar ýagmasa porhanlar bolup,
Aýalyň sürtmese igenç igesin,
Eşidip durmasam, çaganyň sesin,
Olar sowan çayyn kakyp, dökmese,
At edip, arkaňa jaýdar çökmese,
Radio dünýäden bermese habar,
«Mawy ekrandan» hem göz sowmak hatar,
Gulaga gelmese dünýäniň gohy,
Ýüregiň çekmese kän zada ahy,
Men ýazyp bilemok, diňläp böwrümi,
Diňlemesem bu dünýäniň böwrüni,
Men ýazyp bilemok gaçyp şäherden,
Yhlasa goldaw däl ümsüm säherler.
Ol bitarap bolýar, belli däl kimlik,
Men ýazyp bilemok bolsa ümsümlik.

TAPAWUT

– Şepe, seniň ýasaýyşyň dürs däl,
Öýünde ýok altyn, göwher, hrustal.
Sakasynda bolup gözli bulagyň,
Ýok geýýän köwşüňden başga ulagyň.
Bal tutsaň-da, barmagyň ýalaman,
Barmak däl, goluňy bala bulaman,
Durmuşyň durmuş däl, gury azap-la,
Ömür ýeke, günler bar hasaply...
– Men ýaşamok sen deý pullary ysgap,
Men ýasaýan elwan gülleri ysgap!

KYN SUNGAT

Dünýäde kyn sungat adam tanamak,
Dost diýeniň bir gün çykaýýar duşman.
Ýagşylyk tamasyň etmedik kişiň,
Ýagşylyk edip ýör dilen çolaman.

Dünýäde kyn sungat adam tanamak,
Wepaly diýeniň – wepasyz eken.
Käbir adam maňlaýyňdan sypalap,
Kalbyňa çümdürýär zäherli tiken.

Dünýäde kyn sungat adam tanamak,
Ýagşylar köplükdir, ýamanlar azlyk.
Tersine bolaýsa eger bu ahwal,
Dünýäň soňy geler, ýasaýyş bolup.

Dünýäde kyn sungat adam tanamak,
Enaýy däl ýyldyzlary sanandan...
Ýamanlary ýagşy diýip tanagyn,
Ýagşylary ýaman diýip tanandan.

■ TANAP BOLÝAR

Tanap bolýar her kimsäni bir zatdan,
Gyatkeşi törpi ýaly dilinden.
Aýagyndan – ýyldyrym deý atlary,
Daýhanlary aýasyndan, elinden.

Tanap bolýar her kimsäni bir zatdan,
Gömülgenler gitmez ýeriň yüzünden.
Guýrugyndan tanap bolýar tilkini,
Jerenleri tanap bolýar gözünden.

KAPASA

Guşlara ýakynlyk düşüp küýüme,
Kapasada bilbil aldym öýüme.

Boljak boldum tebigata golaýrak,

Bilbil dur dulunda bir zaryn saýrap.

Bilbiliň sesine daglanýar köňül,
Bilbiliň sesine aglaýar köňül.

Saýrap, saýrap saldy kapasa kalbym...
Näm üçin, näm için men bilbil aldym?!

* * *

Guşgursak däneler ömrüň örküdir,
Desterhanlar doly bugdaý çörekden.
Ynamymyz ynamalaryň berkidir,
Açlyk indi asla tutmaz ýurekden.

Gowy zat bollugy bugdaý-owkadyň,
Gowy zat açlygyň bize ýatlygy.
Pikirini edýän başga bir zadyň,
Artýan ýaly bugdaý sözüň gytlygy.

* * *

MUKAM

Goşa taryň gudratynyň çägi ýok,
Bu dünýäň çäginiň bolmaýsy ýaly.
Sazandanyň barmagyndan cogup dur,
Atalaryň geçmişdäki ykbaly.

Goşa tardan süýnüp çykýar bedewler,
Gylyç gylja degip, çakýar ýyldyrym.
Diýar üçin söweş gidýär şu pursat,
Añyrsynda doňup galan ýyllaryň.

Goşa taryn gudratynyň çägi ýok,
Kalbyň bökdürer, kalbyň otlar.
...Tarlaň arasynda mertler direlip,
Gör, näçinji gezek ölyär namartlar.

* * *

Duýgudan basylýar akyldyr paýhas,
Niçik döwür boldy, niçik zamana?
Kyýamat dälmidir eger hakykat,
Galadyň elinde gelse amana?

Lebzini ýuwydýan az däl derman deý,
Şeýdip hoşlaýan bar göydük göwnüni.
Bir kişä birbada çözdürjek bolýas,
Müñüñ bileleşip düwen düwnüni.

Ynamyn köýnek deý çalşyrýanlar bar,
Geýinip çykýarlar ýagdaýa görä.
Durmuş dowam edýär çörek bolansoň,
Durmuş dowam edýär bugdaýa görä.

* * *

Adamlar, nähili bolupsyňz siz,
Karamy ýazgaryp, edýänňiz karam.
Nebisiň jylawun ýazdyranlar kim,
Halalyň ornunda gomparýar haram.

Adamlar, nähili bolupsyňz siz,
Göwnüňiz isleyän ýaly adalat.
Ýone her kim öz boýuna deñese,
Adalatdan galarmyka alamat?

Adamlar, nähili bolupsyňz siz,
Kanagat gaçypdyr sizden ne beýle?
Watan saçavynda bereket bormy,
Her bir kişi sowup dursa öz öýne?

Adamlar, nähili bolupsyňz siz,
Ýat bolupdyr diňlemeklik özgäni,
Goňsusyn gozgaýan köp-le,
atalar
Näletläpdir goňsusyny gozgany.

Adamlar, nähili bolupsyňz siz,

Kütelipdir ýürekleriň göreji.
Köpelipdir göreşleri ýumruggyň,
Kemelipdir aň-paýhasyň göreşi.

* * *

Bilýän, ýeňil bolmandyr hiç wagt seňki...
«Göbegimi özüm kesmeli boldum.
Suwardym özümi, nemlendim özüm,
Dünýäde öz-özüm ösmeli boldum.

Onuň şeýledigne asla şübhäm ýok,
Bilýän nämedigin orak-döwegin.
Öz göbegiň özüň keseniň gowy,
Ýöne elñe alyp ýörme göbegiň.

ÝETIMIŇ OÝLARY

I.

Ýetimligiň kyn derdini,
Bu durmuşyň ýollarynda
Göterdi ata gerdeni,
Ykbalymyz gollarynda.

Ine, agzym ýetdi aşa
Ýöne burnum ganamady.
Muşakgat ýagmady başa,
Durmuş beýle gynamady.

Ýetimdirlin, it bolmadym,
Ýigit çykanlygym hakdyr.
Öz ilimde ýat bolmadym,
Ilden aýry bagtym ýokdur.

II.

Ene bolup, ata ornun tutýan köp,
Ata bolup, ene ornun tutýan az.
Atam, şol azlaryň biri bolupdyň.

Ajal kalbymyzda goýanynda yz.

Ata bolup başyymzy syypasaň,
Ene bolup, basdyň bizi bagryňa.
Köp atasumagyň edişi ýaly,
Gidibem bilerdiň halan uguruňa.

Gözmonjugy ýaly dört jigerbendiň
Zar etmejek bolup, asla hiç zada.
Ýaş bolsaň-da, şindi, atam, şol ýyllar,
Köp eşretden eliň çekdiň dünýäde.

Gaýgyňam biz bolduk, şatlygyňam biz,
Eneli çagadan kem ýermiz ýokdy.
Hem ene, hem ata mährine ýugrup,
Öz bagtyny bize goýanyň hakda!

DURDY USSA

Zergärdiň sen, zer gadyryn bilerdiň,
Bilýäniň zerarly bagryň dilerdiň.
Gülýaka ýasasaň, Gün goşa bordy,
Aýhalka ýasasaň, Aý bordy goşa.
Käýarym, käýarym işlemäň bardy,
Köp zatlary alyp çalaran başa.
Ol döwürde gadagandy sungatyň.
İşlemeli bordy mal ýatagynda,
It-guşlar ırkılıp, il ýatanynda.
Zerler çayylardy, körük körärdi,
Saña esasy zat – kesbiň ýörärdi.
Ýasatdyryp bilen saña bir zady,
Begendirip biler ýakyny-ýady.
Gelinleň döşünde eliň hünäri,
Gyzlaryň başında eliň hünäri.
Barmaklarda eljň degen ýüzükler,
Gulaklarda aýhalkalar «ýüzüp ýör».
Görkün artdyrardyň onlap gelinleň,
Tutup durmasalar altyn eliňden.

Ýykmaly bolardyň köpleriň göwnün,
Eger diri bolan bolsaň sen bu gün,
Synan göwünleri diklärdiň hökman,
Işlärdiň şoň üçin dükandan çykman...
Zere gaplanmadyň ulanyp käriň,
Gyzyla gapladyň eliň hünärin.
Sen gitdiň öwretmän ogluňa kesbiň,
Näm üçin, zergärim, kesbiňi kesdiň?

Ol döwürde gadagandy sungatyň,
Gadagandan surnugandy sungatyň.

Mekdebim
MEKDEBIM

Klas – höwürtgämiz,
Mekdep – bagymyz,
Uçduk
höwürtgäni,
bagymyz taşlap.
Ýyllar kesek deýin pytratdy bizi,
Höwürtgämiz başga, bagymyz başga.

Her kim bir maksadyň ugrunda uçdy,
Belli däl nirlere baryp gonany.
Bardyr maksadyna ýeten
ýa-da bar
Arzuwyn düýnünde ýygnap goýany.

Gonardan beýikdik,
degmedi ýere,
Söýginiň ugrunda gedem dyzlarmyz.
Özge şahalara baryp gondular,
Bile ganat biten güzel gyzlarmyz.

Bar indi her kimiň öznüň Dünýäsi,
Gitdi her kim öwrülip bir ykbala.
Birmahal ugradan gögüne bakyp,
Mekdebimiz gözün dikýär ak ýola.

Ak başyň ak nurlara sypadyp,
Gözleme, mekdebim, ýyldyzdan, Günden.
Durmuş ganatlary ýere baglandyr,
Geleris biz ýöräp ýeriň üstünden.

* * *

Ýaşlyk ýyllarymyň paýawlan wagty,
Gara saçlarymyň gyrawlan wagty,
Kän zada seredýän indi başgaça,
Durmuşyň lezzeti diýseň başga-la.
Bilinmändir posalaryň parhy hem,
Şoñ üçin bagtdan kimsäň rysgy kem.
Gözümüz baglapdyr ýaşlyk ýelgini,
Däl eken durmuşyň ýollary göni.
Indi beýniň barha agralyp barýar,
Ýol – egri, ädimleň dogralyp barýar.
Ýaşlygyň başyna getirdiň oýny,
Howalanyp, ah, çal beýni, çal beýni,
Geçip gitdi duýgulara eýlenip,
Wagtyndan ir garramakdan eýmenip,
Akyl käsesini doldurýar ýyllar,
Indi gidip bolmaz öñki deý ýyndam.
Ýeñil däldir dolan zady götermek,
Dökmän-saçman ahyryna ýetirmek.

RAZY MEN

Razy men bu dünýäden –
Ömürboýy pikir edip,
Diýjek sözüm diýip gitsem,
Beren duzuň doly haklap,
Watan duzun iýip gitsem.

Razy men bu dünýäden –
Üşän wagty ojar bolup,
Dostum üçin köýüp gitsem.
Müň gözeli gowy görüp,

Bir gözeli söýüp gitsem.

Razy men bu dünýäden –
Ýamanlara tiken bolup,
Ýüreklerne batyp gitsem,
Al gül bolup, ýagşylaryň
Toýlaryny tutup gitsem.

Razy men bu dünýäden –
Ajal bilen dikleşemde,
Aglap däl-de, gülüp gitsem,
Dünýäde artyk bolmanmy,
Kem boljagmy bilip gitsem.

HAKDYR MAÑA BERÝÄN BAHÄÑ...

Hakdyr maňa berýän bahaň,
Hakdyr biçak ynjklygym.
Ýalñyz galan sözi üçin
Dostumdanam dänjekligim.

Hakdyr maňa berýän bahaň,
Bardyr çendan gyzmalygym.
Çydamok men görsem eger,
Erkeklerde gyz gylygyn.

Hakdyr maňa berýän bahaň,
Badyr käte gödekligim.
Ýokdur ýasama mähirim,
Hakdyr nebsime bekligim.

Hakdyr maňa berýän bahaň,
Elim biraz ýukarakdyr.
Ýöne welin, il-günümden,
Gizläp goýan zadym ýokdur.

BIR GEZEK...

Bir gezek berilýär ömür diýlen zat,
Kim haýra gol ýapýar, kim bolsa şere.

Neriň ýükün eşek bilmez göterip,
Eşegiň ýükünü ursa bor nere.

Undulýar kimseler diri wagtynda,
Kimseler ölenden soňam küýseler.
Kimseler mazara girýär öлende,
Ýüreklerе girip gidýär kimseler.

DÜNÝÄNIŇ

Wepadar uz gelinleri,
Gyzlary söýgi dünýäniň.
Ähli zada baha kesýän
Güýzleri söýgi dünýäniň.

Pugta düwülen ýumrugsy,
Aýasy söýgi dünýäniň.
Günleriniň ýaz güneýi,
Saýasy söýgi dünýäniň.

Ýyldyzly, Aýly gijeler,
Owadan gyzy diňlärin.
Asmany, zemini bilen
Özi cyn söýgi dünýäniň.

GONAMÇYLYK

Şäherden alysda tutdular ony,
Gün-günden giňeltdi özuniň çägin.
Kä görseň daşlaşýan ýaly şäherden,
Golaýlaşýan ýaly şähere kä gün.

Şäherem ulalýar ini-boýuna,
Bir görseň, daşlaşýan ýalydy ondan.
Ýone köçe ellerini uzadyp,
Öwlüýä golaýlap barýardy çyndan.

Gonamçylyk şäher bilen tapşydy,
Ýatyr ol durmuşa gulagyn asyp.
Köçeleri bilen dolap alypdyr,

Otyr şäher ony bagryna basyp.

* * *

OTUZ YASDA YAZILAN GOŞGY

«Kim aýdypdyr pany diýip barlyga,
Ýaşanyňa juda degýär bu dünýä».
Gurbannazar Ezizow.

Ýaşanyňa juda degýän dünýäde,
Sepdim ömrüň otuz sany dänesin.
(Näçesi galdyka, belli däl maňa,
Goý, was-waslar galan ömrün sanasyn).

Arzuwlarym öwrülende ak ýagşa,
Jahyllygym elden çekdi, ýuwürdim.
Alkymyny Aý sypalan gyzlaryň,
Mar seý saçlaryny goşga öwürdim.

Dostsuz üçin dünýä bolanok bitin,
Atamyň barynda gazandym dosty.
Gyzlaň ýaňagy deý elwan şeraby
Içdim, kä göterip göçgünli tosty.

Näkesleri ýigrenmegi öwrendim,
Ýagşylary söydüm söýen şekilli.
Kimler üçin samsyk boldum dünýäde,
Kimler üçin tapylgysyz akyllı.

Öz injiklerime daýanyp hergiz,
Durmuşyň ýolundan haýdadym öñe.
Kimler maňa söýgi bilen bakdylar,
Kimiň gözü ýandy ýigrençden ýaňa.

Lebzimde durmagy edindim kada,
Wepala sataşdym hem wepasysa.
Hiç güýjüň öñünde dyza çökmedim,
Watanyň öñünde çöksem-de dyza.

Ynam ykbalymyň baky diregi,
Her bir zada ynam bilen garadym.
Gyzlaň namysyny goraýsy ýaly,
Ynsabymy tegmillerden goradym.

Galan ömrümi-de ynha şulary
gaýtalap biläýsem bolaryn hoşal.
...Dünýäň bakydygna düşünýär şeýdip,
Dünýäde bolmanda bir otuz ýaşan.

* * *

Özümi hiç kimden tutmadym belent,
Özümi özgeden pesem tutmadym.
Käte asgyn wagtym ýeñiji boldum,
Utmaly wagtymda käte utmadym.

Ýagşylyk edene ýagşylygyny
Bolupdy gaýtaryp bilmedik wagtym.
Yhlas bilen gözläp barýarkam bagty,
Duşundan geçibem gidipdiň bagtyň.

Bilmedim söýeniň arzy-gadyrym,
Söýmäniň yzynda boldum men saýyl.
Ýersiz ýere ýakdym käte janymy,
Garpyşmaly ýerde bolman men taýyn.

Ýylgyryp bakiadym kişä ýalandan,
Çyndan gaharlanyp bagrymy ezdim.
Kimsäniň köpugin dözmän zadyna,
Gözsüz batyr bolup, kalbymy dözdüm.

Tebigy durkumy saklajak boldum,
Herne kyn günümüzde, ýagşy günümüzde.
Keşbimi üýtgedip bilmerin hergiz,
Ynsap aýnasyny goýup öñümde.

SYNAG

Yşka düşen ýigidi,

Gyzlaryň näzi synar.

Baglaň miwe berişin,

Diýaryň güýzi synar.

Gül Watana söýgiňi

Watanyň duzy synar.

Dosty synajak bolma,

Durmuşyň özi synar.

* * *

Biriniň göwnüne degen pursadym,

Öz göwnüme degýänime düşündim.

Birini güldürsem, giňäp gursagym,

Özumiňem gulyänime düşündim.

Syrymy aýtsam mähek daş-daga,

Syrymyň syr bolýanyna düşündim.

Ene deý garasam, ene topraga,

Eneli-de bolýanyma düşündim.

Dünýäde bir kişä etsem ýagşylyk,

Özüme haýır edýänime düşündim.

Gansyz garynjany basmak – wagşylyk,

Kalbyma gan öýýänine düşündim.

Bu durmuşyň gyş däldigne hemise,

Aglaba ýaz bolýanyna düşündim.

Köp zatlara ýaşap, soñ düşünmäge,

Bir ömrüň az bolýanyna düşündim.

ÖÝKELÄRMIŞ

Ýalan gülleri ysgasaň,

Ol çyn güller öýkelärmiş.

Saýlasan ýoluň gysgasyn,

Uzyn ýollar öýkelärmiş.

Penjiräni ýapyk goýsaň,

Erkin ýeller öýkelärmiş.

Gapdalyndan güzer oýsań,

Her gün köller öýkelärmiş.

Ýeňles gyzdan posa alsaň,
Agras gyzlar öýkelärmış.
Ýaz gündünde joşman oňsaň,
Begres ýazlar öýkelärmış.

Öňlerine böwe bassaň,
Däli siller öýkelärmış.
Toý gündünde ýüzüň assaň,
Uly iller öýkelärmış.

Taryp etseň güzel gyzy,
Uz gelinler öýkelärmış.
Saýgarmasaň çölde ýazy,
Ýaz, selinler öýkelärmış.

«Göz aldamaz» diýip özseň,
Suhan diller öýkelärmış.
Suw getirmän, küýze döwseň,
Suwsan peller öýkelärmış.

Öwseň ýaryň gunça lebin,
Inçe biller öýkelärmış.
Akmak ýapjak bolsa kemiň,
Şonça ilden öýkelärmış.

DOSTLARA

Meniň ýetmezimi basyrjak bolmaň,
Meniň ýetmezimi ýüzüme aýdyň.
Bir gün duşman dörüp-dörüp tapar-da,
Eder bu jahanyň ýüzüne aýdyň.

Meniň artyk ýerim basyrjak boluň,
Meniň artyk ýerim ýüzüme diýmäň.
Bu čaňly ýollarda garylар toza,
Sähel üstünlige özünü güýmän.

Meniň gyzmalygym aýyrjak bolmaň,
Meniň gyzmalygmy goldaň ýürekden.

Ganym doňup galsa aryk deý gyşda,
Kömek tapmaz menden goldaw gereklän.

Meniň ýumşaklygmy gataltjak bolmaň,
Meniň ýumşaklygmy goldaň pamyk deý.
Ýumşaklyk bolmasa, ýagşy niyetler
Göwün bossanynda niçik gämiklär?

Meniň ýygralygmy ýok etjek bolmaň,
Meniň ýygralygmu ediň görelde.
Bihaýalyk bilen gapjap böwründen,
Goşa garpyz tutýanlar bar bir elde.

Meniň çamanlygmy ýüwürtjek bolmaň,
Meniň çamanlygmy goldaň başgaça.
Geçip gitmäýin men bagtyň deñinden,
Mümkin däl ömüre başdan başlama.

ÇYKAR

Yaşlygyň şol joşly dówri
Kükřp gelen ýazdan çykar.
Näziň kalba ýakymlysy
Güýz deý agras gyzdan çykar.

Dag başyna bu ýodalar,
Aýa ýaly düzden çykar.
Garaşmadyk morta zadyň,
Ýere bakan ýüzden çykar.

Tene düşer tyg ýarası,
Bagra ýara sözden çykar.
Dilden çykar ýylmanak söz,
Hakykysy gözden çykar.

Ene topragyň tagamy,
Herhal halal duzdan çykar.
Arly ýyllap döken deriň,
Ol goýazy güýzden çykar.

Soňsuz ýollaryň manysy,
Ýolda goýlan yzdan çykar.
Watana zerur kuwwatyň
Epilmedik dyzdan çykar.

AÝADAKY ÝÜREK

Baý bolýar ynsanyň göwni hyýala,
Hyýal etseň säher salkyn saýada.
Göwün bir egsilmez doly pyýada,
Ýüregim goýsamdum tekiz aýada.

Goý, görsünler, synlasynlar ol niçik,
Baha bermesinler maňa pal atyp.
Ne iş bitiripdir şunça ýol geçip,
Ýa günün görüpmi ýaltanyp-ýatyp.

Akmy ol, garamy, bilsinler anyk,
Galmasyn ýekeje soragdyr düwün.
Ýasaýar neneňsi dertlere ýanyp,
Nämeden nägile pes pälli göwün.

Ýa ol bu durmuşda nämeden hoşal,
Haýsy ýola barýar her bir damary.
Kimi dosty saýýar, kimleri duşman,
Bilýärmi ýagşyny hem-de ýamany.

Ilden nämesi kem, nämesi artyk,
Belki, bir gözele ýşky sowýandyry.
Ynsaby pamykmy, bitinmi, ýyrtyk,
Adan durşy bilen sansyz sowaldyr.

Bu hyýalym başa barmasa gerek,
Hyýala çümsem-de salkyn saýada.
Asla sähel zada tolgunýan ýurek,
Özün sakladarmy tekiz aýada?!

* * *

Göripler bar bu dünýäde,

Guwanýan bar setiriňe.
«Ýalňyş» diýip topulýan bar,
Ýatdan çykan oturyňa.

Toty deýin, bir ýalňyşyň
Aýdyp-aýdyp goýmaýan bar.
Dyrnak ýaly sow işiňe,
Guwanyplar doýmaýan bar.

Güýji ýetse, asman paýyn,
Bar depäbden inderjekler.
Bardyr oduň ýakyp berjek,
Bar ojagyň söndürjekler.

Toý gününde aglaýan bar,
Gülýänler bar gamly günüň.
Bar kalba ýara salýanlar,
Bitjegini bilip teniň.

Ýagşylyklar, ýamanlyklar,
Durmuşyň goşa ganaty.
Niçij bolar, niçik bolar,
Birisi gyrlan halaty.

* * *

Kömek edip bor daýhana,
Çil çekisip, ýap gazyşyp.
Kömek edip bor bagbana,
Bagda işleseň gyzyşyp.
Kömek edip bor çopana,
Çölde malyň yzna düşüp...
Kömek edip bolmaz ýöne
Şahyra goşgy düzüşip.

HATYRA

...Gitdi Gurbannazar, Halyl, Italmaz,
Onsoň neneň, ýeri, niçik ot almaz.

Neçün ajal zehinlerden ar alýar,
Dostlar gitdigiçe, dünýä daralýar.
Ah, daralýar ýürekleriň damary,
Ajal ýagşyn alýar, goýup ýamany.
Bilmek kyn durmuşyň öwrüm-aýlawyn;
Türkmenim aldyrdy birden Saýlawyn.
Süýnüp gitdi edebiýat ýyldyzy,
Epmändi ýüregni, epmändi dyzy.
Iliniň derdidi ýürek ýarası,
Beýikleriň geler durar ýanasy.
Ýana-ýana ýagtyldýarlar dünýäni,
Etmekçi dünýäni olar gül ýaly.
Il derdine ýanyp geçýär beýikler,
Ömri bilen il göwnüni seýikläp,
Ýazanna siñdirip göwün ýiligin,
Saýlaw goýup gitdi Diriligin.
Bu gün elli ýaşy Saýlaw Myradyň,
Türkmenim, köp bolsun şeýle zürýadyň!

GÖWÜN BINASY

Baýram Jütdiýewe

«Ala meýdanlarda» seýisi «Yhlas»,
Şygyrlaryň üsti şemally bedew.
«Abraýy» getiren ol şahyr ykbal,
Diňe çyn ussada nesipler eden.

«Bagışlanýar» her setiriň il-güne,
Onda ykbal barmy ilinden aýry?!

Zemin lälesine beslenen, ine,
Türkmeniň daglary, türkmeniň baýry.

Aşyk şygryň bilen ýara garaşyp,
Dile sena ol «0wazlar kökeni».
Gül gyzlaryň kamatyna ýaraşyk,
Kalbyňdan lowurdap çyksa keteni.

Dyňzap dur duýgular, serler göçgünli,

Ýürege müdimi geçýär setirler.
Halal şygyr haryt däldir geçginli,
Üsti ötmän ýatan zatdan geçginli.

Ýürek mizanynda ölçeler şygyr,
Zehine nyrh kesmek zehine seýrek.
0kañda bagryňa ýapyşsa bagyr,
Ine, ykbalyňda üýtgesik baýrak!

Giňden tutulypdyr ol «Göwün binaň»,
Ýerleşipdir duýgularyň ajaby.
Duşmanyň öñünde ýekeje günäň –
Zehiniň bar – kütekleriň ajaly.

Gardaş, seniň menzilleriň uludan,
Türkmeniň göwnüne barabar ahyr.
Şägirt galan bolsa Magtymgulydan,
Megerem, özüňsiň, eý, zanny şahyr.

Iliňe sygynyp, ilden alanyň,
Gör, niçe göwünden bina edilen.
Duýgusy durlanar muňa geleniň,
Bu binadan hajy bolnup gidiler.

Ömrüňi süýt edip sagypsyň, gardaş,
Süýt dek duýgy küýsänleriň göwnüne.
Çyn goşgular goşýandyrlar ömre ýaş,
Çyn goşgular alnyň dirär gowy güne.

Şygyr kuwwatydyr şahyr bilinin,
Ol tamakin däldir dünýäden uly.
Gör, bagty çuwüpdir türkmen iliniň,
Bolansoň özüň deý şahyr oguly!

II

«Dünýäni göterip geldim Eýrandan!»
Baýram Jütdiýew.

Şahyrym,

şahyrdan getirdiň nyşan,
Ine, çyn ärleriň edasy şeýle!
Her kes hormat goýsa birek-birege,
Köp bormudy ynsan pidasy beýle?!

Alnyma däl,
ýüregime sylaýyn,
Pyragynyň guburynyň topuryn.
Kejeňek bagtymy teňňeden däl-de,
Owal-ahyr halal gumdan taparyn.

Getiripsiň şahyr penalan gumdan,
Getiripsiň bir ummanyň ülüşin.
«Gara daglaň gylyç bolup arada»[1]
Ah, türkmeniň ýurek-bagryн dilişin.

Ýatyrmy ataly-ogul bir ýerde,
Mazarlary külli türkmen Käbesi.
Ata-baba mekanydyr türkmeniň,
Ol ýeriň keseki – bize nämesi?

Taryha aýandyr iliň bagryndan
Bu ýerleri dilbilmeziň keseni.
Türkmen öz ilinde saplanýar dertden.
Türkmen ýat illerde tapýar keseli.

Alys ýerden adym tutlup getirlen
Bu toprak göwnüme bolar çyn melhem.
Ýaşaryn dirikäm bagryma basyp,
Ýene bagra basyp giderin ölse!

Salyp getiripsiň şahyr göwnüňe,
Doga edip asaryn men boýnumdan.
Şol çümmük topragy sepiň üstüme
Bir gün ýer alamda zemin goýnundan.

ŞAHYR

Atamyrat Atabaýewe

Şahyr sen gyzgyn ýürekli,
Şahyr bilmez ownamagy.
Özüň gyzyp, özgelere.
Öwredýäň sen sowamagy.

Şahyr sen aşyk ýürekli,
Söýgä – orta goýduň başy.
Özüň söýüp, özgelere,
Öwredýän sen yşk-ataşy.

Şahyr sen bagşy ýürekli,
Başarýan sen bagşyň heñin.
Men aýtmaýyn, il-gün aýdar,
Barmy ýa-da ýokmy deñiň.

Bilýärin sen aýakda däl,
Adyň mydan agyz-dilde.
Ýeri, nämän edýäň gaýgy,
Barka döwet galam elde?!

* * *

Durdymuhammet Gurbanowa

Ýüz keşbimiz meñzeş däldir,
Tapawut bar ýaşymyzda.
Şonda-da biz ekiztaýy,
Müň gowga bar başymyzda.

Gaplaňlaryň arlan wagty,
Ikimizem doglan dagda.
Bir gün tänjek ýaprakdyrys,
Durmuş atly belent bagda.

Ganynyz gyzgyn çäge deý,
Çeşme suwy deý sowuk däl.
Munda müzzerip ýaşara,
Biz towşan däl, biz towuk däl.

Buýsanara päkligmiz bar,

Baýlygmyz ýok buýsanara.
Degmedige degemizok,
Rahat,
rahat goýsalar-a.

Belent tutup garyp başy,
Böwrün deşýäs men-menleriň.
Kemmegiň güýjün göreşde,
Diri wagtym men kemmerin.

Egsip derdi şygyr bilen,
Ýasaýarys çekmän gepi.
Guwandyrýas çyn dostlary,
Oda goýýas, belki, köpi.

Çyn dost diýlen köp bolmaýar,
Bolmaz köp zadyň gadyry.
Özümüz ýaş, häsiýetimiz,
Bu dünýä ýaly gadymy.

Az däldir dodak çöwürýän,
Az däl çykarjak pücege.
Depämizde asman barka,
Zar däldiris biz üçege.

Dert-gussa bardyr ýürekde,
Dost gerek ony egdere.
Şem deý özümüz ýakýarys,
Ýetmeris ýetmiş-segsene.

Bu dünýäde uzak ýaşar,
Jübüsü däl ruhy baýlar.
Ogludyrys hakykatyň,
Ekizdiris ruhy taýdan!

II

Myhman baraly atdaşa,
Dagda gezmek kalby taplar.

Baş goýmasak daga-daşa,
Başlar daş deýin gatapdyr.

Durmuş ýer däl öwünere,
Bir söz bes göwün döwülere,
Dynç bermesek göwünlere,
Gitdi beýniler ýadaplar.

Käkilikler uz daranyň,
Göwni açylsyn baranyň,
Saklaly ýolun maralyň,
Çeşmeler gussadan saplar.

Medet isläp daga çyklar,
Kalbyň sypar «Babajyklar»,
Dostlar bilen duşuşyklar,
Är ömrüne ýyl hasaplar.

* * *

Dünýä kyndyr düşünerden,
Bardyr oña düşünenler.
Enä dogry düşünseň,
Düşünersiň bu dünýä.
Ata dogry düşünseň,
Düşünersiň bu dünýä.
Dünýä düşünseň dogry,
Bolarsyň iliň ogly.

GUSSALY OÝLANMA

Gyzyl dörjük edip çykdyk,
Geçmişimzi, düýnümizi.
Boýnuna hak, nähak dakdyk,
Günäleri, müýnümizi.

Atalaryň eden işin
Çykardyk püçege aňsat,
Kül etdik geçmişiniň dişin,

Her kim özne bähbit aňtap.

Ak ýerine alyp gara,
Çaldyk bar zadyň ýüzüne.
Sataşmak kyn, ýürek para,
Edilen işiň düzüne.

Bary ýalňış, bary erbet,
Egri boldy göni ýollar.
Geçmişini etseň berbat,
Geljegiňe ýoluň ýolnar.

Ýalňış işler, ýalňış gadam,
Düýnem boldy, bu günem bar.
Özüň düwýän, eziz adam,
Çözülmeli düwünem bar.

Ýumurmagy her kim başarı,
Ýöne iş bardyr gurmakda.
Haçan adam rahat ýaşar,
Ýaryşýarys tyg urmakda.

Kalplary alyp nyşana.
Bir-birege talaýarys.
Kölgämiz öwrüp duşmana,
Goh-gowgany halaýarys.

Içikdirip adalaty,
Talap edýäs adyllagy.
Ynsapdan biz gaçdyk gaty –
Adyllagyň atyldygy.

Puly ömre etdik togap,
Dykyban ruhy boşluga.
Sud öñünde berdik jogap,
Jogap berdik ýa başlyga.

Jogap bermedik ynsaba,
Gözlerine atdyk çöpi.

Päkler ýuwutdy hunaba,
Şol bendeler çekdi gepi.

Öz etmişin geçmiş bilen,
Ýapyp gözüň baglaýan bar.
Lebzin ýuwdup etmiş bilen,
Ilki urup aglaýan bar.

Ak-garany garyp-bulap,
Bu dünýäni etmersiň sap.
Ynsap bizi etdi heläk,
Halaz boljak diňe ynsap!

GUSSALY OÝLANMANYŇ DOWAMY

– Kim süňk oklady
Adamlaryň arasyňa?
– Kim duz sepýär
Göwünleriň ýarasyna?

– Adam näme itmi,
Süňk üçin gyrlyşar ýaly?
Kim pursat bermejek bolýar,
Göwünler gürleşer ýaly?

– Näme üçin piše bolýar,
Gurman, ýykmak köplere?
Taryhy täzeden ýazýan kim
Töhmet siňen depdere?

Nadara nä töre geçip,
Tüýkürip dur tabaga.
Iliň gözün çykarmakçy,
Pyçak urýar gabaga.

Hany Watany emenler,
Dünýäsiniň düz günü?
Dünýämiz düz bolarmy
Depgilesek düzgün?!

Damak ýyrtyp, eşigin
Bitin etjek bolýan kim?
Nebsinden jübtek ýasap,
Ili ütjek bolýan kim?

Kimdir täzeje dörän
Ardy gowşak hanjagaz?
Töhmet ne beýgelipdir,
Mert ýaragy – hanjar az.

Gapyl bolma, garaşýar
Pursadyna maýadar.
Olar Watan topragyn
Gyzyl gusup zaýalar.

Geçmişdir bir ganatyň,
Beýlekisi geljekdir.
Şolaň birini gyrkyp,
Aýdyň, uçup boljakmy?

Nirden çykdy munça weli,
Hardan munça akyldar?!
Köp kişinin serinde däl,
Dillerinde akyl bar.

HYÝALA MEÑZEŞ DÜÝŞ

Dünýäde ajaýyp dünýä çagalıyk,
Düýp töründe ejem otyr çagyryp...

Men dälmidim oglanylaryň ýyndamy,
Aradan aýyryp öten ýyllary.

Ýüwrüp dolýan gujagyna ejemiň,
Gaýgysyny edemok men geljegiň...

Bagra basýar seçip gözünden noglun,
Gara saçly ene çal saçly oglun!

* * *

Meñzäsleri gelýär garagollaryň
Ululara iň bolmanda oýunda.
Ulular külterläp durmuş ýollaryn
Çagalygy göterip ýör boýunda.

Ulalmakda çagalaryň hyýaly,
Bilenoklar bu dünýäniň gurluşyn.
Ýyllar däl, oýunlar ulaldýan ýaly,
Oýnaýarlar ulularyň durmuşyn.

* * *

Öz aladaň,
Öz derdiň
Biliňi büküp biler.
Öz aladaň,
Öz derdiň
Heläkläp, ýykyp biler.

Il bähbidi,
Il derdi
Seni dikeldip biler.

ÝÜREK, NE BEÝLE GOWŞAÝAÑ?

Ýürek, ne beýle gowşaýaň?
Ýar aldymy joşgunyň?
Gursagymda saklap bilmän,
Kän egsipdim daşgynyň.

Ýürek, ne beýle gowşaýaň
Derdiň pisiň şowlugyň,
Ýamanyň özüm alyp,
Köp paýladym gowlugyň.

Ýürek, ne beýle gowşaýaň,
Çekdirdimmi çoh armany,
Hak iş üçin, haýyr üçin,
Gynamasam bormy jany?

Ýürek, ne beýle gowşaýaň,
Dostdan tamaň çykmadymy?
0jakda oduň öçende,
Ýanyp-ýanyp ýakmadymy?

Ýürek, ne beýle gowşaýaň,
Ýadaýaňmy göreşimde?
Sowap bolmaz,
Dünýä söýgi –
lowlayarka görejimde.

Ýürek, ne beýle gowşaýaň,
Jylaw salmadyk bedewim?
Gören ýokdur bedewleriň
Ýoldaşyn taşlap gidenin.

* * *

Ýanyndan guýy gazsaň,
Sogulýar çeşme.
Onsoň çeşmä däl, guýa
sowulýar teşne.

Käte aglamasaň,
poslaýar demir.
Il-günüñden gysgansaň,
gysgalýar özür.

* * *

Ýary ýaryndan aýyran –
Pesleriň iň pesidir.

Güli bilbilden aýyran –
Pisleriň iň pisidir.

Eli hünärden aýyran –
Nejisiniň nejisidir.

Ili ýurdundan aýyran –

Şolaryň hemmesidir.

* * *

Sygan gyz,
Ýapyşma meniň elime,
Hiç zat aýtmaz aýadaky çyzyklar.
Näme, öz ykbalyň alada etmän,
Özgäň ykbalyny bilmek gyzykmy?

Az pursatda biljek bolýaň täleyim
Palcy gyz gözleriň durmasyn köräp.
Men özüm gararyn öz kysmatyma,
Durmuşyň ýollaryn yzarlap-ýöräp.

YNAM

Ynanmaýan sönen söýgiň
Täzeden ot aljagyna.
Ýaman kişiň ýagşylygy
Bir gün ýerne saljagyna.

Ynanmaýan ýeňles gyzyň
Agras gelin boljagyna.
Hem ýasama al gülleriň
Çyn gül deýin soljagyna.

Ynanmaýan ýagşy kişiň
Owal-ahyr öljegine,
Päli bozuk eli egriň
Hemiše hoş boljagyna.

Ynanmaýan çyn sözliniň,
Dostsuz-ýarsyz galjagyna.
Aşdyrmajak ýol baryna –
Ýigitleriň galjañyna.

Ynanmaýan hiç göreşsiz
Bir durmuşyň boljaguna.
Eger-de berk söwes kylsak,

Näkesiň ýol aljagyna.

Ynanýaryn pæk ynsabyň,
Ile gaýdyp geljegine.
Watanymyň şu gününe,
Watanymyň geljegine.

GORA MENI

Men-menleriň badyhowa
Ýellerinden gora meni.
Gyatkeşiň kalby çakýan
Dillerinden gora meni.

Näkesleriň toplan haram
Pullaryndan gora meni.
Dünýän düýbün köwýän nebsiň
Gullaryndan gora meni.

Özünden hoş gedemleriň,
Pällerinden gora meni.
Namartlaryň köpri guran
Ýollaryndan gora meni.

Suw görmän tamman çykarýan
Was-waslardan gora meni.
Özüm goranýan duşmandan,
Aş dostlardan gora meni.

GOŞA MANY

«Atyň kellesi ýaly ýürek gerek diýilýär,
Bu dürdäne paýhasda goşa many duýulýar.

Uly bolmadyk ýürek, atyň kellesi ýaly,
Hem owadan bolmaly atyň kellesi ýaly.

* * *

Geçmişe öwüsen şemal ugruna,

Sowurdym men hiç gaýgyrman otuzy.
Goşgy ýazyp, alan galam bolmady.
Hem basdyrdym çöp-çalama atyzy.

Goşgy ýazman ýaşap bilmerin, ýöne,
Maňa beýle ynam nirden ýolukdy?
Yhlas setirleriň çopany bolup,
Zehin oňa bir gögele çolukmy?

BIPERWAÝYŇ MAZARYNDAKY ÝAZGY

Ýeňisi ýok,
ýeňlişi ýok bendäniň,
Çünki elin sowuk suwa urmandy.
Ondan gören ýokdur asyl ýamanlyk,
Ýeke adam ýagşylygam görmändi.

Oň ne dosty bardy, ne-de duşmany,
Sypdyrman ýasaýan ýalydy günde.
Ajal almazyndan has öñ ölüpdi,
Wagtyndan gjigip jaýlandy bende.

* * *

Käbirimiz halys endik gybata,
Günümüz geçenok «myş-myş», gybatsyz.
Gyat üçin durmaly däl nobata,
Oňa goşulyşyp bolýar nobatsyz.

Bize gyňaç goýýar aýal pahyrlar,
Güýmenjesin ellerinden aldyryp.
Dilmiz bilen orak baryn orýarys,
Al gülleri teşne goýup, solduryp.

Seljerjek bolamzok kimiň kimligin,
Ýagşy-ýaman geçýär şol bir elekden.
Hanjar urup bir-biregiň kalbyna,
Soňra bsa dat edýäris pelekden.

Arpanyň suwuna kelle sämedip,

Süýjılık gözleýäs ajy arakdan.
Mazaryň başynda diýiljek hoş söz,
Diri wagtyň aýdylmaly ýürekden.

Ýaman ýeri özümüzden hiç mahal,
Kemçiliği tapjak bolup ýöremzok.
Battyllaryň kalby bilen syzýanyn,
Gözümüzgi giňden açyp göremzok.

Käte ak kagyza diýýärис gara,
Ak etjek bolýarys gara kömüri.
Misli köpük, ownuk zada sowýarys,
Şeýdip, käbirimiz berlen ömüri.

Bagrymyz çüýredýär gybat keseli,
Eýsem ýokmy erkimize ygtyýar?
...Gülüň solanyna gynansa bilbil,
Gargalar gar ýaganynda bagtyýar.

BÄŞ JOGAP

– Ýürek näme?
Jogap berdi juwan gyz:
– Ýürek arzuwlaryň sallançagydyr
Gidip barýan gyz jogabyn saldarlap,
Ak derek astynda aşyk ýigit dur.

– Ýürek näme?
Jogap berdi şol ýigit:
– Ýürek söýgi äleminiň Kuýaşy!
– Ýüreklerden uçgun uçup gözlere,
Şeýdup, uzap barýar söýginiň ýaşy.

Müň derdiň emini tapan lukmana,
Berdin soragymy, çytyldy gaşy.
– Ýaşlykda buýsanjyň, gojalşan gaýgyň,
Näzik ýürek diriliğin gözbaşy.

Ýetim ösen ýigde ýüzlendim soňra,

Diňledim jogabyn, artdy begenjim.

– Ene mähriň baky duýarym ýaly,

Ene süýdün baky saklaýan genjim.

Ak gülleriň astyndaky ak mazar, –

Ýatyr gojalmadyk bir juwan soldat.

– Watanyň ykbaly çözülýän jeňde,

Watan üçin berlen iň mukaddes zat!

EJEME

Bitermikä ýüregimiň ýarasy?

Derdim egsilenok, sensiz kyn-agyr.

Artyp barýar ýaşymyzyň arasy,

Aý-günler sanaýar saçymyň agyn.

Seniň şol bir ýaşyň, barýan ulalyp,

Senden uly bolmak, gör, niçik agyr!

Ömrüni sarp edýän diýdirjek bolup,

«Ejesi pahyra meñzäpdir agyn».

Kalba – kuwwat görenleriň gürrüňi,

Göwnüm çökse, käte durmuşdan aryp.

Süýdüni däl, emdiripsiň ömrüňi,

Ukusyz gjeleň hüwdiňe garyp.

Ýürekde ýasaýaň, ýasaýaň, käbäm,

Ýöne keşbiň welin, gözde galmandyr.

Didarňa üç ýyljyk baglanan didäm,

Ah, şonda suratyň baky almandyr.

Oba gelin bolup, sadalygyňdan,

Surata düşmänsiň gysga ömürde.

Äşgär ýagşylykda at alanlygyňda,

Ýagşylara gözün dikýär ölüm-de.

Gelmejegin bilmän, garaşdym men kän,

Ak ýollara sapyp çaga nazarym.

Şol üstüne çykyp,

saňa garaşýan –
depämiň düýbünde eken mazaryň.

Gelmejegňi biliп, garaşdym soñea,
Bolmaýan ekeni umydy jaýlap.
Otyrsyň kalbymda öwrülip Taňra,
Derdimi çekisip, toýumy toýlap.

Durmuşyň paýyndan galmadym çetde,
Sensiz ýaşap, şuňa düşündi ýurek.
Çagakaň-da ene gerek elbetde,
Ulalan wagtynda has beter gerek.

* * *

Il derdine ýanyp geçdi niçeler,
Niçäni öldürdi özgäniň derdi.
Öz derdine aglaýanlar mert däldir,
Il derdine aglan iliniň merdi.

Namart az bolupdyr, mertler köп eken,
Türkmeniň bu aýa ýaly düzünde.
Geçmişimiz şu günümüzde ýaşap ýör,
Ýagşysyn, ýamanyn jemläp özünde.

ÇAGALYGYMA

Ömrümiň başynda galdyň gol bulap,
Menem bu gün ömrüň orta gürpünde.
Aşyk oýnap ýörmüň, eý, çagalygym,
Oglanlygyň iň ilkinji harpynda?

Meni jahyllyga düşürip, özüň
Oýna gümra bolup, galdyň ömrümden.
Otuz ýasa ýetip, kaka bolsam-da,
Men sypyp bilemok seniň emriňden.

Ýigit göwnüm galýar sähelçe zatdan,
Sähelçw zatdanam galkynýar göwün.
Şonuň üçin «Çaga ýaly» diýýärler,

Üç ony eýläme atsam-da bu gün.

Kyn günde ýegşerse ýigit gerdenim,
Çagalyk dadyma ýetişýär kileň...
Men otuz ýaşymy bölýän-de üçe,
Çagalygma gidýän çagalam bilen!

ÝÜREK BIR ZADA GYÝYLÝAR

Ýürek bir zada gyýylýar:
Çyn bedewler azalypdyr.
Geçmişimden çapyp gaýdyp,
Şu günüme az gelipdir.

Ýürek bir zada gyýylýar:
Çyn gojalar azalypdyr.
Näme üçin beýle bolýar,
Ýogsa, ýaş-a uzalypdyr?

ÝÜREK, SENI AÝAMARYN

Ýürek, seni aýamaryn,
Ýasaýaryn gyssap-gyssap.
Ýatyp bolmaz ömrüň ýaryn,
Şeýle hem bu ömür gysga.

Käýarym gamçy çalaryn,
Garylmaz ýaly tozana.
Dostlaryň göwnün alaryn,
Duşarys köňli bozana.

Dadyp durmuşyň şatysyn,
Bu ýöllarda taplanarys.
Ýapaýsa ömür gapysyn,
Ýagşylykda ýatlanarys!

ÝAŞLYGYM

Dabanymdan ot çykýarmy?
Bilemok.

Ýöne bilyän,
ýaşym –
ýaşlygyň ýaşy.
Aglanyň ýanynda teýsiz gülemok,
Güleniň ýanynda çytamok gaşy.

Görünýäň diyyärler ýaşyňdan uly,
Mümkin jany bardyr aýdylýan sözüň.
Ýaşlygyň gadyryň bilmän ýoren däl,
Owadan dünyäme aşykdyr gözüm.

Ýaşlygy
bulgura guýup içemok,
Sowuk posalara çalyşman hergiz.
Ýüz gözeliň berjek nesýe bagtyny,
Nagt bersin ýürekden söýülen bir gyz.

Sallah ýigdiň aýlygy däl ýaşlygym,
Sowup ýorer ýaly gara başyma.
Il-günüň öñünde bergi-borjum kän,
Şärikler kän ýaşlygyma-ýaşyma.

Ýaşlygyň gürrüňi bolar ötensoň,
Ýeňişler,
ýeňlişler
uzakdan görler.
Özüme ýetirmän, jigerbentlerim
Ýaşlygymy ata edinip ýörler!

EGER...

Eger saklap bolsa wagtyň ädimin,
Geçmezdi gol bulap şonda ýaşlygym.
Şol gözelem baky bolardy juwan?
Gursakda götürdik söýgi daşgynyn.

Eger saklap bolsa wagtyň ädimin,
Ähli zat öz görkün saklar özünde.
Ýöne gojalmasak bilermikäk biz,

Ýaşlygyň gadyryň dünýäň ýüzünde?

* * *

Gyssadymmy çybyk aty?
Çagalyk çalt geçdi gaty.

Söydümmikäm men howlugyp?
Ýaşlygym geçdi ýuwlugyp.

Göwün, jylawuňy süýräp,
Howlugýarsyň indi niräk?

* * *

«Dünýäde ýaman işdir,
Gury gelip, boş gitmek».
Magtymguly.

Dünýäde ýaman işdir,
Satmak namysy-ary.
Ýigitler başyn berer,
Ýowa bermez diýary.

Dünýäde ýaman işdir,
Atlaryň satylýany.
Syçrap gidipdir göge,
Harlanan atyň naly.

GÖRÜNSİN

Ýat gelne baksam içgin,
Öz gereğim görünsin.
Bu durmuşda bolsa kyn,
Dost-direğim görünsin.

Watanyň gujagynda,
Ot ýanar ojagynda,
Ömürboý saçagymda,
Päk çöregim görünsin.

Göñüm bitmez özümden,
Dänmen beren sözümden,
Herhal gara gözümden,
Ak ýüregim görünsin.

EMELSIZ

Kürek urup bilmedi,
Agdardy ol taýmyly.
«Kürek keltemiş» diýip,
Şoňa atdy aýbyny.

GOJA BARÝAR...

Goja barýar...
Sowal belgisine dönüpdir göwre,
Ömri şol sowalyň nagt jogaby.
Hasasyny tarkyldadyp sanaýar,
Ömründe edilen günä-sogaby.

Goja barýar...
Bir gazma dutara dönüpdir göwre,
Ömür mukamyny çalýae hesretli.
Dünýäň ejirini alyp gider ol,
Nesillere goýup gider eşretni.

Goja barýar...
Gaýya dönüpdir egbarlan göwre,
Assa ýüzüp barýar heňňam deňzinden.
Ýaşlygyn ýatladyp,
Kalbyn otladyp,
Goç ýigitler ozup geçýär deňinden.

Goja barýar...
Göwresi dönüpdir egri gylyja,
Könlünde söwesýär gojalyk bilen.
Hasabyny düzläp tutuş asyra
Bagtly dälmidir gojalyp bilen?!

Goja barýar...
Sakgaly ak torba, päklik nyşany,
Dünýäniň synyndan aslyşyp çala.
Barýar gojamzyň beýle ýanyndan
Enäniň synyndan aslyşan çaga.

Goja barýar...
Eger kesesinden synlasaň ony,
Özi tutan ýaly adam asylyn.
Göwresi dönüpdir dişli oraga,
Orup barýar berlen ömrüň hasylyn.

* * *

Ylham näme?
Ýagyşdyr!
Tutan damjaň özüňki.
Damja bilen ýazyşdyr,
Nobat soňra sözüňki.

Ylham näme?
Tüweley!
Gider gözüňi gapyp.
Bar zat ýürege golaý,
Bilseň bir many tapyp.

* * *

Ýa göwnüme,
Ýa çyndan,
Gowy zat azalyp barýar,
Etmişliniň ýüzi gyzman,
Durlanyp,
agaryp
barýar...

SAGLYK

Baýlyk ýok diýýärler saglykdan zyýat,

Müň keren mamladır gadym danalar.
Kimiň ömri işi bilen ölçelse,
Kimiň ýaşy ýyllar bilen sanalar.

Saglygym, men saňa etmändim kasty,
Ýöne seni gorap bilmedim pugta.
Agyr synaglara etdim sezewar,
Damagym çaldylar ulanyp pagta.

Pula däl, işlere sarp etdim seni,
Köňül ýaralarym süñňüň bozandyr.
Men goýberdim ylas atyň jylawyn,
Gör, kimsänin nebis aty ozandyr.

Öz derdimi unutmaga çalyşdym,
Eşdip özge kişiň ýurek nalaşyn.
Öz-özüňi halamaklyk hökman däl,
Iller tanap, iller seni halasyn.

Saglygym, köp degdim näzik göwnüňe,
Indi gitjek bolýaň eýäňden yrak.
Bilýän, giçdir, seni saklap bilmerin,
Ýöne gitme köňül köşgumi yrap!

Ýöne köňül köşgüm eýleme weýran,
Könlüm abat bolsun – dünýä mydarym.
Daga dodak çöwren ruhum bilen,
Heniz-heniz synaglara çydaryn.

Ajac düýse şayat ýassykda däl-de,
Türkmeniň düzünde syndyryp başy.
Bedenmiň saglygy gysgaltsa ömri,
Göwnümiň saglygy uzaldar ýaşy!

* * *

Adam dünýä inýär, çykýar tümlükden,
Gujagyna dolap alýar ýagtylyk.
Ynsanlar dünýäniň gözüniň nury,

Dünýä gidýär öñküsinden ýagtylyp.

Bir adamlyk artýar gözünüň nury,
Öñküden kemelyär rysgy tümlügiň.
Tüm bilen ýagtylyk arasyndadır
durmuş,
şonda belli bolar kimligiň.

Nireden geleniň ýatladar gije,
Gijeler ýatladar barjak ýeriňi.
Ýaşarsyň nurlary yüzüne sylyp,
Ýaşarsyň nurlara ýuwup seriňi.

Tebigat kanuny: gitmeli bolýar,
Şol ozaldan gelen ýeriňe – tüme.
Kimler gidýär tüme tümlügi bilen,
Nur bolup gitmeklik başardar kime.

* * *

Bu ozaldan dünýäge
Mejnun deý aşyk boldum.
Öñ söýyärdim gyzlary,
Kyrkymdan aşyp boldum.

Söýyärin daglaryny,
Kalba – mukam guşlary.
Ýazlary – ömre mahmal,
Ömre owaz – gyşlary.

Derýalary – damarym,
Ummalary göwnümdir.
Bedew münen ykbalym –
Ýollardaky öwrümdir.

Topragy bagra düşek,
Hyýalymdyr asmany.
Ak bulut yüzün süpir –
Toýdan düşen desmaly.

Bedewleri – maksadym,
Ýyldyza salar ýoly.
Bilimdäki guşagym –
Akmaýaň ýoly ýaly.

Goşgularmyň setiri –
Ýodalary, ýollary.
Könlümiň düşelgesi –
Jülgeleri, gollary.

Ýüregimiň derdidir
Derde derman gyzlary.
Yhlas getir gaýtaryp,
Göçüp giden gazlary.

Nä körüm mundan gidip,
Barka orundyr jaýym.
Uzak ýaş dileýärin,
Kirpigin sypap Aýyň.

* * *

Köñülde ne joşgun bar,
Ne gussa bar köñülde.
Öñümde ýatyr galam,
Kagyz ýatyr öñümde.

Alasarmyk paýhasym,
Duýgular alasarmyk.
Joşgun galandyr daşlar,
Goşa ganaty gyryp.

Nirede mahmal gussam –
Galgap ýören ak bulut?
Degen bolsam göwnüňe,
Unut, kinäňi unut.

Çök sen gelip köñlüme,
Geler ýorer joşgunam.

Dirilikden nyşan däl,
Ikiñizden daş günüm.

DUTAR

Men çalyp bilemok gudrat dutary,
Şonuň üçin durkum bilen kemsinýän.
Pikirler gurçuk deý iýýär beýnimi,
Göwnümiň ýaýlasy beýle ümsüm däl.

Öz öñümde ýuwulmajak ýazygym –
Garagõ dutary çalyp bilemok.
Tarlaň arasyndan ilimiň sesin,
Ýürek bilen sogrup alyp bilemok.

«Göründe çaljakmy indi öwrenip»,
Diýiljek ýaşlara barypdyr salam.
Göwnümde henizem şol oglanlygym,
Başynda şalygy – ak bilen çalyň.

Bilýarin, şol meniň il uly kemim –
Men çalyp bilemok gudrat dutary.
Öwrülse-de perdä her bir bogunym,
Kirişe dönse-de ýüregmiň tary.

Dutar sungatyndan binesip bolup,
Ömrüni şemala biweç sowran bar.
Ýap boýunda tut agajy gurapdyr,
Heý, gidip bolarmy dutar öwrenmän?!

AJALA

(ýarym çyn, ýarym degişme)

Ajal, howlukma sen almaga janym,
Owal-ahyr gaçyp gitjek ýerim ýok.
Seniň o dünýäne howlugar ýaly,
Gerdenimde terkidünýä serim ýok.

Üstünde bürgüdiň ganatyn sypap,

Daglar bilen hoşlaşaýyn gyssanman.
Ýaşap bilermidim hyýalda-huşda,
Bu daglary ýassyk edip ýassanman?

Ýok, gara daglarda jan berip bolmaz,
Dagly ýaryň bagryn daglap bilmerin.
Tap gelmez ýüregi bu aýralyga,
Çeşmeler didesi – dagly dilberiň.

Howlukma, ajal dost, gideýin sähra,
Galmasyn basmadyk ýeri dabanyň.
Güllere, otlara gark bolup säher,
Sährada has artar arzsy janmyň.

Ýöne sährada-da jan berip bilmen,
Ýaryň ruhudyr güller, otlaram.
...Hat berýän edara gatnaýan ýaly,
Alyp bilseň, yrza bol müň gatnabam!

POLADY ÝUMŞAK OGLAN

Polat ýaly ýumşakdy,
«Ýok» diýen sözi ýokdy.
Elegin getirdi elek diýeniň,
Soky diýeniňem – agyr sokusyn.
Sylady ojagyn mugt iýeniň,
Sylady mollanyň özün, sopusyn.
Sylady ulyny hem-de kiçini,
Kän ýakdylar sada ýigdiň içini.
Polat ýaly ýumşak diýip öwdüler,
Şeydíp, ömrün polat kimin döwdüler.

GOŞGY BAR DIÝSELER...

Goşgy bar diýseler şahynda keýgiň,
Ol keýik gözledi üstünde beýgiň.

Keýigiň şahyny edindi bir gün,
Ýöne joşmady hiç garamöý göwün.

Keýgiň şahy-ha onuň elinde,
Goşgy aýdym boldy özgäň dilinde.

* * *

Söýen gyzyn synap görseň,
Az salym bolup keseki.
Öz-özüňi synlap görseň,
Az salym bolup keseki.

Öz goşgyň okap görseň,
Az salym bolup keseki.
Kömek eýläp, sogap görseň,
Özüňe bolup keseki.

Adam bolsaň, bolýandyr kem,
Biläýseň, bolup keseki.
Ýaşamasaň, ýöne birdem,
Iliňde bolup keseki.

* * *

Çyn pälwanlar utulmaz,
Geçiler başdan-serden.
Durmuş aňsat gutulmaz,
Ynsan emeli – tärden.

Gyáa baksa gyr ata,
Kelle gyzsa gybata,
Kişi ýalta bor ýata,
Göwüni sowap kärden.

Gara çekip ýüzüne,
Erki ýetmän özüne,
Uýsa aýal sözüne,
Añ-paýhas gider ärden.

Sowaşyk düşse sözler,
Ýalan sözlese gözler,
Köňül birleşip gezmez,

Jyda düşer ýar ýardan.

Ykbalyň kynyn saýlan,
Topraga ömrün jaýlan,
Yhlas etmese daýhan,
Bereket gider ýerden.

ARMANLY ÖLÜM

Beýik kompozitor P.I.Çaýkowskiý bir bulgur çig suw içip, mergi keselinden heläk bolýar.

Ölüm bolmaýar armansyz,
Beýikleňki has armanly.
Müň külpedi gören Rus,
Beýle öлmi hiç görmändi...

Aldy ele bir bulgur suw,
Sazanda biçak teşnedi.
Geçdi mergi damagyndan,
Damagyndan suw geçmedi.

Gülle degen sünbül ýaly,
Ýkyldy, saz piri, ine.
Bir bulgur suw suwlar guýdy,
Bir giden Dünýäň sesine.

* * *

Gepleýär türkmen dilinde,
Türkmen dilinde sözleýän.
Düşünemok dilme oglum,
Menem düşünmän gözleýän

Gürrüň edýäs durmuş hakda,
Pikirlermiz gelýär çapraz.
Maňa meñzeş bor bir zatda –
Guwanç oglum nebse çapmaz.

On baş ýaşla düşünmek kyn,

Çalaryp kyrka ýetene.
Dikrarym maňa düşnenok
Indi düşünýän pedere.

ÝALANÇYNYŇ MAZAR DAŞYNDAKY ÝAZGY

Dogry sözdi gaçgyny,
Ýalany goldap geçdi.
Ili aldajak bolup,
Öz-özün aldap geçdi.

IKI AHWALAT

Kyn ýagdaýa düşdüm bir gün,
Dost sözün küýsedi göwün.
Göwnümi göterjek bolup,
Bir dostum-a hoş söz diýdi,
Syryny açdy gözü gülüp,
Çyn söz ýerne boş söz diýdi.
Göwnüm çökdi öñküsinde,
Göwnüm geçdi öz-özümden.

Kyn ýagdaýa düşdüm bir gün,
Dost sözün küýsedi göwün.
Göwnüm görüp oturmady,
Başga dostum hak söz diýdi...
Dile ýalan getirmede,
Dostlugy dek bek söz diýdi...
Göwnüm joşdy öñküsinde,
Hoşal boldum öz-özümden...

BIR ŞAHYR HAKDA

Özgelerden tapawudy –
Ýüzi gyzman öwnüşidi.
Goşgular y matlabynyň
Düzedilen görnüşidi.

* * *

– Gurdy köplenç ýeňyändir it,
Neçün beýle bolýar, ýigit? –

Diýip, goja berdi sowal,
Jogap alman, etdi dowam:

– Möjek iýýär duzsuz lukma,
Şoñ üçin kyn üstün çykma.

Duzly bolýar iýýän ýaly,
Onsoñ rüstem itiň saly!

* * *

Ýagşylyk etsem birine,
Tiz unutmaga çalyşýan.
Ýamanlyk etsem tötänden,
Dert bolup kalpdan aslyşýar.

Eger göwüne degişsem,
Ýaraşara orun goýýan.
Kalby kitüwsiz kişini
Hormatlaýan, jandan söýyän.

Ölüm jezasyň berýän
Ýaranjaňň gylgyna.
Päki ýaly iki ýüzliň
Durmuş çeker dulugyna.

Bähbit üçin dost tutunýan
Dostsumakdyr ýigrendigim.
Bu zatlara akyl ýetýär,
Bu – durmuşy öwrendigim.

Al baydagym ynsabymdyr,
Kowalaşman şöhrat-ada.
Çörek bilen baha kesýän
Men dünýäde ähli zada.

Aşyrguly BAÝRYÝEW. Goşgular